

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 20. julija 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 83.

Dovolj je tega!

Med iznajdljive fiskaliste je šlo v zadnjem času tudi ministrstvo prosvete. V obliki monopola šolskih zvezkov hoče naložiti starišem, ki imajo šoloobvezne otroke, maskiran davek, trgovce s šolskimi potrebščinami pa pripraviti ob že itak skromni dobiček, ki ga imajo z izdelovanjem in prodajanjem šolskih zvezkov.

Namera ministrstva monopolizirati šolske zvezke ni nova. Že pred enim letom so vesti o tej nameri prodrle v javnost. Takrat smo v našem listu ponovno pobijali to namero in opozarjali na škodljive posledice, katere bi njena realizacija imela za važno pagnono trgovskega stanu. Na inicijativo Gremija trgovcev v Ljubljani so zainteresirale gospodarske korporacije v prilog trgovcev s šolskimi potrebščinami vse merodajne faktorje in jih naprosile, da jih obvarujejo preteče škode.

Upali smo že, da je prosvetno ministrstvo svojo namero opustilo, toda varali smo se. V zadnjih dneh kroži po časopisu vest, da je prosvetni minister že izdal naredbo, s katero dobi edino državna tiskarna pravico izdelovati šolske zvezke. Ministrstvo je šlo suvereno preko vseh pomislekov in opozoritev. Z mirno gesto je prizadelo našim trgovcem s šolskimi potrebščinami občutno škodo, ki je večja, nego bi se dalo na prvi mah misliti. Marsikateri trgovec bo moral svoj obrat skriti ali ga celo opustiti. Naravno bo plačeval tudi manj davka. Oni, ki se pečajo z izdelovanjem zvezkov, bodo vrhu tega morali odpustiti delavce, kateri so bili s tem zaposleni. In dobiček, ki ga bo imela država z monopolom zvezkov? Če bo v ceni zmerna, bo dobiček samo navidezen, ker ne bo odtehal škode, katero bo monopol povzročil.

Naš gospodarski položaj je kritičen. Prosvetno ministrstvo o težkem položaju brez dvoma ni informirano, ker bi sicer na škodo našega gospodarstva ne uvajalo nekaj, za kar ni faktične potrebe in bi ne jemalo trgovini predmeta, s katerim se peča neovirano že od pamtliveka.

Komu naj razprodajo trgovci sedanjno zalogo šolskih zvezkov? Kdo jim bo povrnil občutno škodo, katero bodo utrpeli, ker zaloge ne bodo mogli razpečati?

Gremij trgovcev v Ljubljani je tudi to pot povzel inicijativo proti naredbi in brzojavno naprosil načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca, narodnega poslanca g. dr. Pivka in na sejah tarifnega odbora v Beogradu mudečega se zbor. tajnika g. Mohoriča, da opozorijo prosvetno ministrstvo na škodljive posledice monopola šolskih zvezkov in ga naprosijo, da ga ukine.

Graja blaga sprejeta, ali grajalec ne izpolni na to dana naročila.

(Iz sodne prakse.)

(Konec.)

Toženec bi bil torej moral blago začasno hraniti, a to tembolj, ker sledi iz njegovega pisma z dne 25. decembra, da je blago grajal le kot prekesno sprejeto in ne tudi kot deloma pokvarjeno. V istem pismu pa izjavlja toženec tudi, da bode dal blago prodati po »tržni komisiji«, ako ne dobi od tožnice brzojavno nadaljnih odredb. Tako naročilo pa je toženec dobil od tož-

nice z zgorajšnjo brzojavko. Iz vsebine te brzojavke je moral toženec posneti, da tožnica v Mariboru blaga ne more drugim prodati in da je ustrezno njenim interesom, da se blago pošlje na Dunaj. Ker toženec ne trdi, da bi mu bila pošiljatev na Dunaj povzročila posebne težkoče, dasi kupec po zakonu ni zavezan grajano blago prodajalecu vrniti, bi bil toženec moral tožnikino naročilo izvršiti, posebno tudi še radi tega, ker je tožnici sam sporočil, da pričakuje od nje nadaljnih navodil. Toženec sicer trdi, da omenjenega naročila radi tega ni izvršil, ker ni bil krit za svoje, do tedaj narastle stroške, ki jih je tožnici bil naznanil z zneskom 250 Mk. Toda ta pomislek je moral odpasti, čim mu je tožnica z brzojavko z dne 29. decembra odgovorila, da pričakuje takojšnje odpošiljatev in da naj toženec stroške v tovrstnem listu povzame. S povzetjem bi bil toženec brez drugega lahko kril svoje stroške. Ako pa tvrdka G. na Dunaju povzeta ne bi bila hotela plačati, je toženec še vedno imel možnost blago prodati na Dunaju v smislu čl. 348, 343 trg. zak. in kriti se za stroške, pri čemer ni domnevati, da je blago, ki ga toženec v pismu z dne 25. XII. 1924 ni grajal kot pokvarjeno, v približno 5—8 dneh po prevzemu postalo tako slabo, da je izgubilo prodajno vrednost, ko je vendar tudi nesporno, da je tožnik še 7. januarja blago, kolikor ni bilo pokvarjenega, prodal v Mariboru nejavno in proti predpisom čl. 348, 343 trg. zak. in zanj izkupil znesek 3200 Din. V drugi vrsti pa bi bila tožencu še vedno ostala možnost, da izterja svoje izdatke od tožeče tvrdke.

Po vsem tem bi bil torej toženec moral brez ozira na svoje stroške, ki so mu bili z doposlavitvijo tega blaga nastali, blago odposlati po tožničinem naročilu tvrdki G. na Dunaj. Ker tega ni storil, in ker blaga, kolikor se ga do 7. januarja ni pokvarilo, ni prodal javno po predpisih čl. 348, 343 trg. zak., odgovarja tožnici za vso škodo, ki ji je nastala iz tega protipogodbene in protizakonitega njegovega ravnanja. Dolžan je torej plačati tožnici celotno nesporno kupnino v vloževanem znesku, pri čemur se le še pripominja, da tožničina brzojavka z dne 29. decembra nima nikake odločilne važnosti, ker je njena enostranska izjava, da vztraja pri dobavni pogodbi in da sedaj z blagom noče več razpolagati, brez pomena glede na dejstvo, da je tožnica toženčevo grajo z brzojavko z dne 28. decembra vzela na znanje. Neutemeljena je pa po vsem tem tudi po tožencu pobotoma uveljavljena nasprotna terjatev.

Prizivno sodišče toženčevemu prizivu ni ugodilo. Razlogom prve sodbe je dodalo glede na prizivna izvajanja še sledeče:

Prvo sodišče je neizpodbijano ugotovilo, da toženec v svojem pismu z dne 25. decembra blaga ni grajal kot pokvarjenega. Tožencu je izrečno navajala, da se to pismo z dne 25. XII. 1924 vsebinsko prav v pogledu na grajo blaga radi slabe kakovosti ne vjema s pismom z dne 27. XII. 1924, na katero se toženec sklicuje. Prvo sodišče torej opravičeno ni uvaževalo pisma z dne 27. XII. 1924, ker ni istovetno s pismom z dne 25. XII. 1924.

Prvosodno postopanje tudi ni ostalo pomanjkljivo in so bili nepotrebni nadaljni dokazi, ko toženec sam prizna, da je razpolagal z blagom proti drugačni ordri tožeče stranke, naj odpošlje blago na Dunaj proti povzetju svojih stroškov. Ko je toženec sprejel bla-

go in potem razpolagal z njim na ta način, da ga je deloma sam, deloma pa komisijsko prodal, akoravno po njegovi trditvi blago ni bilo pogodbeno, je ravnal proti določbam čl. 348 trg. zak., in je torej smatrati, da je odobril sklenjeno pogodbo. Radi tega je postal obvezan, da tudi s svoje strani izpolni pogodbo in plača kupnino, ki jo tožeča stranka vtožuje in ki je njena visokost med strankama nesporna. Tožeča stranka je vedela, kakšno blago je tožencu bila poslala. Če mu je naročila brzojavno, naj pošlje blago na Dunaj, je morala pri tem vedeti, v kakem stanju utegne priti blago na Dunaj, in je torej to naročilo dala na lastno odgovornost in škodo. Toženec pa potem ni smel postopati proti temu naročilu in samolastno razpolagati z blagom, pri čemer se pripomni, da je sploh ostalo nepojasnjeno, koliko blaga je bilo kot neužitno zaplenjenega, ker se število kg neužitnih jegulj po prilogi 1 ne ujema s številom kg takih jegulj, ki ga navaja toženec v svojem odgovoru na tožbo.

Ne more se torej trditi, da je toženec ravnal v tožničinem interesu, ker je bila njegova stvar, kakor prvo sodišče pravilno zaključuje, da je blago, če je bilo skvarljivo in protipogodbeno javno prodal po predpisih čl. 343 trg. zak. Prvo sodišče stvari torej tudi pravno ni nepravilno presodilo in radi tega priziv tožene stranke ni mogel uspeti v nobenem pogledu.

V revizijo toženec niti ni šel.

R. St.

IZKAZ MOBILARNIH IN IMOBILARNIH EKSEKUCIJ V II. ČETRLETJU 1926.

V zadnji številki smo priobčili uradni komunikate, katerega nam je o izterjavanju davkov v II. četrletju t. l. poslala finančna delegacija. Iz komunikata se jasno vidi, kakšen namen ima priobčevanje omenjenih izkazov. Finančna uprava se hoče ubraniti očitka, da neusmiljeno izterjuje davke, ravno s podatki o izvršenih eksekucijah, češ da je sila neizogibno potrebna, kajti vročiti je bilo preko 30.000 opominov, da je plačalo 3/4 davkoplačevalcev svoje zaostanke, ostala šestina pa jih je plačala šele, čim so se ji zarubile premičnine. Kakšne težave je imelo prebivalstvo v časih najhujše gospodarske krize, da se je ubranilo rubeži in prodaji, o tem razumljivo izkaz molči, ne navaja pa tudi ne, koliko ljudi je prosilo za ugodnostno odplačevanje davčnih zaostankov in kolikim se je v polnem obsegu ugodilo, kajti ravno v tem pogledu se najbolj kaže, ali in v koliko računa finančna uprava z gospodarskimi težavami, ki se od dne do dne stopnjujejo. Govori se, da celo finančno ministrstvo ni sporazumno z brezobzirnostjo, s katero se pri nas izterjujejo davki, ker je baje v zvezi z dogodki v Lanišah brzojavno odredilo, da se izterjavanje davkov omili.

Zakon o gostilnah in kavarnah. — Ministrstvo notranjih del je izdelalo nov osnutek zakona o gostilnah in kavarnah ter o prodaji alkoholnih pijač. Novi osnutek vsebuje baje izpremembe glede Hrvatske in Slovenije ter izpremembo pogojev za otvarjanje kavarn z ozirom na število prebivalstva.

Načrt zakona o izrabljanju vodnih sil. Ministrstvo poljedelstva in vode izdeluje načrt zakona o vodnih silah. Načrt bo v najkrajšem času dogotovljen, na kar se predloži ministrskemu svetu in na to Narodni skupščini, da o njem sklepa že na prihodnjem zasedanju.

Panevropska misel.

Praški časopis »Die Wahrheit« je vprašal več znanih oseb doma in na tujem, kaj mislijo o pomenu in možnosti uresničenja panevropske misli.

Znani pacifist profesor Foerster je dejal: »Prava sprava med narodi ne bo mogoča, če se člani vsake človeške družbe ne dvignejo iz novih posebnih razmer ven, če ne bo velikih in pogumnih zagovornikov objektivnosti, duševno in moralnično tako svobodnih, da priznajo resnico tudi tedaj, če obsoja njih lastno dejanje. Spraviti se moramo najprvo z resnico in z pravostjo, potem bo mogoča tudi sprava med narodi. Minoritetno vprašanje Panevropa, židovsko vprašanje, reakcija, pacifistični razvoj — vsa ta vprašanja bomo mogli rešiti le tedaj, če bo prišlo kaj višjega zraven kakor pa samo politična tehnika. Kongresi in spravne konference tega ne bodo napravile, pokazati se mora evropski gentleman, v vzornih notranjepolitičnih in zunanjepolitičnih navadah in sodbah. Na kateremkoli blagoslovljenem kraju in v katerihkoli blagoslovljenih dušah se mora napraviti začetek, da praznujemo tudi tradicijo sosedu in da imenujemo kletev v lastnih tradicijah s pravim imenom, da od drugega ne zahtevamo samo, temveč da mu tudi ponudimo, usluge, žrtve, in kompenzacije v velikem slogu, z eno besedo, da zatremo grdi »jaz«. Če se to ne bo zgodilo, se bo svet zrušil v prokletstvu sovraštva.«

Vsi ne morejo tako globoko govoriti kakor Foerster. Prof. Kafka pravi: »Pravilno spoznanje notranjih vprašanj nam Panevropo naravnost vsiljuje.«

Prof. Rádl piše: »Mislim, če sem prav odkritosrčen, da bi bila Panevropa kaj hitro skupaj, če bi mogli napraviti Pangermanijo, Panitalijo, Panmadžarijo itd., to se pravi, težkoče niso v zunaji politiki, temveč v notranji.« Trgovski minister dr. Hotovec je pisal: »Že več desetletij zastopam idejo gospodarsko združenih držav Evrope; te države naj bi bile samo gospodarsko spojene, sicer bi pa morala biti vsaka država politično popolnoma samostojna, vsakemu narodu bi moral biti zajamčen polni kulturni razvoj. Gospodarsko izpolnjujoče se nasledstvene države bi bile lahko jedro, okoli katerega bi se nazivale druge skupine.«

Čisto gospodarsko plat problema obravna slednjič nepodpisan članek, ki napravi za gospodarsko zgradbo Evrope tale načrt: »Oblika gospodarske obnove Evrope se danes še ne more določiti natančno v vseh posameznostih. Če bo enkrat možnost panevropskega gospodarstva gotova stvar in če bodo hoteli narodi v svrhu samohrane iti po tej poti, bo najprvo neobhodno potrebno, da stopijo države in njih gospodarski faktorji v stik in da začnejo na temelju pametne reciprocitete s carinskimi in kartelnimi pogajanjmi. Da bo imelo evropsko gospodarstvo potem čisto druge pogoje za bodočnost in da se bo oblika produkcije razvila iz malega v veliko, sploh, da bo nastopilo potem veliko intenzivnejše gospodarstvo, kakor je danes, to nam kaže zglede nemške države pred carinsko zvezo in po nji. Seveda moramo biti pripravljeni na to, da se nova orientacija tehniško visoko razvitega evropskega gospodarstva ne bo mogla izvršiti tako brez trenja kakor se je izvršila na Nemškem, pred šestdeset leti. Bistvena olajšava za izvedbo programa bi se

sprejema do 1. avgusta t. l. ponudbe za dobavo 10.000 kg pšenične moke št. 00. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 4. avgusta t. l. pri Upravi barutane v Kamniku glede dobave 1000 kilogramov kroglice (Lignum sanctum), 180.000 kom. raznih kartonskih škatljic. Dne 6. avgusta t. l. pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave 24 kom. stebrov iz litega železa za privezovanje brodov, dne 7. avgusta t. l. pa glede dobave 2000 zabojev petroleja. Pri ekonomskem odeljenju generalne direkcije državnih železnic v Beogradu: dne 9. avgusta t. l. glede dobave martinovega jekla za vzmeti ter okroglega, ploščnatega, kvadratnega in obročnega

železa; dne 10. avgusta t. l. glede dobave pločevine (železne, rebraste, železne za kotle ter jeklene in raznih žičnikov; dne 11. avgusta t. l. pa glede dobave raznega blaga (pločevina, bakrene plošče, okrogel baker, medeninaste in bakrene žice, medenina). 12. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 20.000 kg bele kovine. Dne 14. avgusta t. l. pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave 4000 m³ »Disseus plina« za pomorske svetilnike. Dne 15. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 1100 m³ peska za lokomotive. Dne 16. do 19. avgusta t. l. pri komandi mesta v Gospiču, Bihaču, pri komandi

25. pešad. polka v Sisku, pri komandi otočarkega vojnega okruha v Otočacu,

pri intendanturi vrbaske divizijske oblasti v Banja Luki, pri komandi 25. artilerijskega polka v Petrinji glede dobave mesa. Dne 16. avgusta t. l. pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave steklenih cilindrov, stenja in gorilnikov; dne 17. avgusta pa glede dobave 1200 kg bencina in 1000 kg denaturiranega špirta. Dne 18. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 4000 kg katrana; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave bakrenih delov za telefone. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Oglejte si

bogato zalogo nogavic in rokavic za dame, gospode in otroke, vezene, našivkov in šipk ter drugega modnega in toaletnega blaga, potrebščin za šivilje, krojače in cevjarje

na veliko in malo
po najnižji dnevni ceni pri:

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika,
ob vodi levo.

Novarna čevljev PETER KOZINA & KO.

TRŽIČ

PRODAJA

od danes naprej

svoje izdelke

po znatno

znižanih cenah

PRODAJA

od danes naprej

svoje izdelke

po znatno

znižanih cenah

Edino šivalni stroji in najboljše kolese za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA
Gritzner Adler

Najnižje cene! Tudi ne obroke!

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika
Pouk v voženju brezplačno. — Večletna garancija.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja
PREMOG

iz slovenskih premogovnikov vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

Inozemski premog in koks

Vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briquete.

Naslov:
Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.

Veletrgovina
v
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago

raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana
Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

Trgovci, inserirajte v Trgovskem listu!